

Erityisresurssit suorituskykyinä -koulutuskierroon raportti**Laura Hokkanen, Tero Lähdesmäki, Jari Korpela, Tapani Lintula**

Erityisresurssit suorituskykyinä (ERSU) -hankkeen tavoitteena on tuottaa suorituskykyluokittelu ja -kuvaukset kansainvälisen pelastustoiminnan erityisresursseista. Erityisresurssien hyödyntämisen helpottamiseksi pelastuslaitosten, vapaaehtois- ja sopimuspalokuntien ja hätäkeskusten henkilöstöllä tulee olla myös perustiedot kansainvälisen pelastustoimen resursseista ja toiminnasta (esim. rauniopelastamisesta). Suorituskykyjen luokittelun lisäksi tarvitaan siis koulutusta.

Erityisresurssit suorituskykyinä -hankkeen Road Show'ssa levitettiin tietoa erityisresursseista, suorituskykyistä ja siitä, miten niitä voidaan kansallisessa pelastustoiminnassa hyödyntää. Tammikuun aikana hanke järjesti neljä alueellista koulutustilaisuutta. Kutsut koulutuksiin lähetettiin 9.12.2019 alkaneella viikolla. Kutsuja lähetettiin yhteensä noin 320 ja sen vastaanottajia pyydettiin toimittamaan kutsua eteenpäin organisaatioissaan. Kutsu toimitettiin muun muassa KVPEL-asiantuntijarosterille, pelastuslaitosten KVPEL-yhteyshenkilöille, Hätäkeskuslaitoksen, poliisin ja AVI:en koulutusvastaaville sekä pelastusalan järjestöille.

Koulutustilaisuuksissa esiteltiin rauniopelastusmuodostelman (USAR), teknisen avun tukitiimin (TAST) ja pelastustoimen erikoiskoulutetun meripelastusryhmän (MIRG) toimintakenttää ja tarkemmin niiden suorituskykyjä. Lopuksi pohdittiin ryhmätöiden kautta osallistujien kanssa näiden erityisresurssien hyödyntämistä paikallisella tasolla eri onnettomuusskenaarioiden yhteydessä.

Kuopion tilaisuuteen 21.1. oli mahdollisuus osallistua myös etäyhteydellä. Etäosallistujien määrä yllätti, heitä oli parhaimmillaan parisenkymmentä. Koulutuksen suunnitteluvaiheessa arvioitiin, että etäosallistujat voisivat muodostaa yhden ryhmän ryhmätöskentelyn ajaksi - näin suurella ryhmällä se ei kuitenkaan onnistunut, eikä käytetty tekniikka mahdollistanut etäosallistujien jakamista ryhmiin. Ryhmätöväiheessä osallistujia pyydettiin pohtimaan erityisresurssien käyttöä omalla alueellaan tietyissä onnettomuustilanteissa. Etäosallistujien kanssa ei kuitenkaan saatu rakennettua kovin aktiivista keskustelua purkuvaiheessa. Tällaista koulutusmuotoa varten tulisikin koulutuksen rakenne pohtia hieman eri tavoin. Suurin osa osallistujista kuitenkin pysyi mukana koulutuksen loppuun saakka.

Rovaniemellä 23.1. tilaisuuteen osallistui ilmoittautuneita enemmän henkilöstöä. Osallistujista useammalla oli kokemusta Arktisen pelastusjoukkueen toiminnasta, joten koulutuksen aikana ja jälkeen keskustelua syntyi mukavasti. Osallistujia oli sekä vakinaisen- kuin sopimushenkilöstön puolelta. Valitettavasti päällystön edustus tilaisuudessa jäi muutaman henkilön varaan. Porissa 28.1. tilaisuus tavoitti hyvin sekä pelastuslaitosten että sopimuspalokuntien henkilöstöä. Keskustelu oli vilkasta ja kansainvälistä pelastustoimintaa, tehtäviä ja koulutusta sivuttiin erityisresurssien kuvauksen lomassa. Vantaalla 29.1. osallistujia oli huomattavasti ilmoittautuneita vähemmän. Osalle osallistujista kansainvälinen pelastustoiminta oli jo entuudestaan hyvinkin tuttua. Toisaalta tämä oli etu, sillä heillä oli kyky kuvata toimintaa ja suorituskykyjä edelleen toimintaa tuntemattomammille osallistujille ryhmätöskentelyn aikana. Porissa kansainvälinen pelastustoiminnan asiantuntijarosterin

väkeä ei juuri ollut, mikä puolestaan mahdollisti erityisresurssien käytön pohtimisen "puhtaalta pöydältä". Tilaisuudessa esiteltiin esimerkiksi idea USAR-resurssien hyödyntämisestä kaivosonnettomuuksissa ja USAR-muodostelman toimimesta kaivosonnettomuuksien erikoisryhmänä: tämä on erityisosaamista, jota tarvitaan harvoin, mutta tarve resonoi rauniopelastamisen erikoisosaamisen kanssa.

Koulutuksissa kansainvälisen pelastustoiminnan resurssit (MIRG¹, TAST, USAR) koettiin hyödynnettäviksi myös kotimaan onnettomuustilanteissa, esimerkiksi erilaisissa sortamaonnettomuuksissa (liiketilat, kaivokset, tunnelit). Erityisesti pitkäkestoiset onnettomuustilanteet nähtiin sellaisiksi, joissa resursseja voitaisiin hyödyntää. MIRG voisi tukea esimerkiksi satamassa tapahtuvissa laivapaloissa, mutta myös vaikeakulkuisissa paikoissa kuten sisämaan saarissa tapahtuvissa paloissa. Sekä USAR- että TAST-asiantuntijuutta ja kalustoa voitaisiin käyttää esimerkiksi pelastustoiminnan johdon työkaluina, muun muassa vastaanotto- ja lähtöpisteen (Reception and Departure Centre, RDC) pyörittämisessä silloin, kun auttajia (mukaan lukien vapaaehtoiset, järjestöt) on paljon ja kun yksiköiden liikkumisesta täytyy pitää kirjaa. TASTin resurssit voitaisiin hyödyntää myös johtopaikan viemisessä lähemmäksi onnettomuustilannetta - tykkylumi-case muutama vuosi sitten mainittiin myös tapahtumana, jossa omavaraisista lisäresursseista olisi ollut hyötyä. Omavaraiset toimijat eivät myöskään kuormittaisi paikallista pelastuslaitosta. Mikäli lisäresurssi tulisi ympäri Suomea, ei se myöskään rasittaisi liikaa yhtä laitosta.

Yleisesti ottaen koulutuskiertue meni hyvin ja osallistujat osallistuivat aktiivisesti. Osanottajat olivat hyvin pitkälti niiltä paikkakunnilta, joissa tilaisuudet järjestettiin, eli Road Show ei houkuttellut osallistujia kovin isolta alueelta, mikä lienee ollut odotettavissa. Eri puolilla Suomea järjestettävät tilaisuudet saivat kuitenkin kiitosta ja Pelastuslaitokset tukivat tilaisuuksien järjestämistä tarjoamalla niille tilat. Osallistujat olivat kiinnostuneita myös mm. operaatioihin liittyvistä asioista sekä siitä, miten KVPEL-toimintaan tullaan mukaan. Koulutuspolkua ja kansainvälisen pelastustoiminnan kansainvälisiä tehtäviä siis esiteltiin myös. USAR- ja TAST- resurssien hälyttämisen toimintamallia sivuttiin osassa koulutuksia, ja tässä kohtaa esiteltiin edellisessä Kansainvälisen pelastustoimen resurssien kansallisen hyödyntämisen toimintamalli -hankkeessa hahmoteltua mahdollista hälytysketjua.

Erityisresursseista oltiin kiinnostuneita ja niille löydettiin hyödyntämisen kohteita myös paikallisella tasolla. Samoin kuitenkin todettiin, että eteenpäin pääsemiseksi ja erityisresurssien hyödyntämiseksi tulee sopia, miten pelastuslaitokset voivat nämä resurssit hälyttää oman työskentelynsä tueksi ja kuka maksaa erityisresurssien käytöstä syntyvät kustannukset. Näiden selvittäminen nähtiin osallistujien puolella ensisijaisiksi jatkoaskeliksi.

---

¹ MIRG-resurssin käyttämisestä tosin huomautettiin, että sisämaahan tueksi lähetettäessä tehtävä ei enää olisi MIRG-tehtävä.

Osallistujamäärät koulutuksissa

21.1./Kuopio/Webinaari: 20 osallistujaa

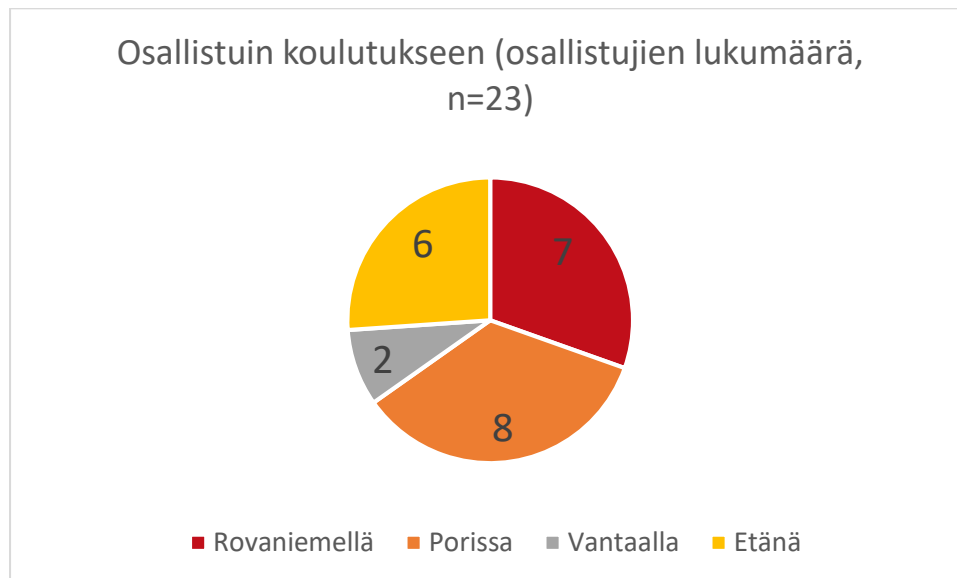
23.1./Rovaniemi: 22

28.1./Pori: 22

29.1./Vantaa: 11

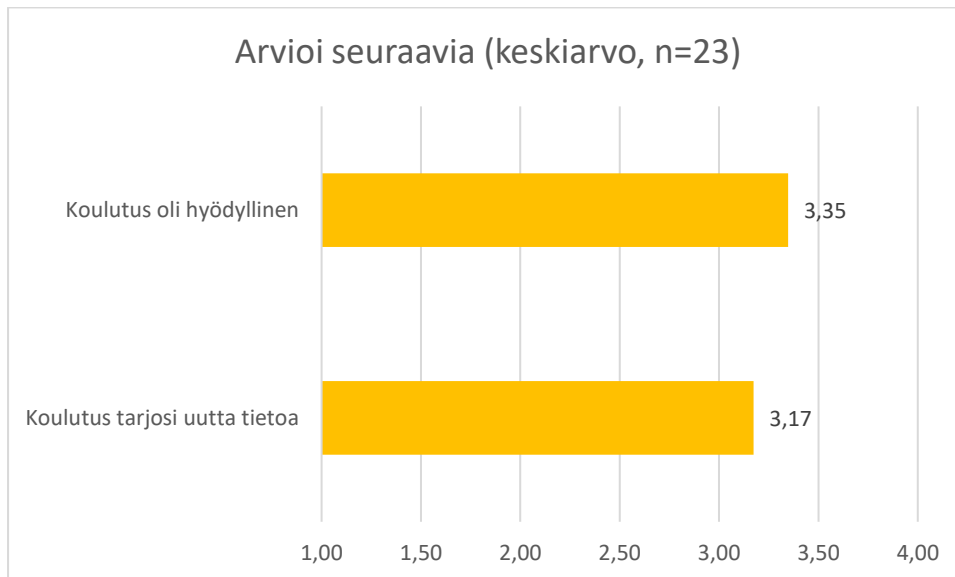
Osallistujapalaute

Kaikista koulutuksista koottiin osallistujapalaute. Palaute oli mahdollista antaa sähköisesti tai paperilla. Kaikista osallistujista vain 23 täytti palautelomakkeen. Palaute oli samansuuntaista kaikilla paikkakunnilla.

Kuva 1 Palautekyselyihin vastanneet

Palautekyselyyn vastanneita pyydettiin arvioimaan väittämiä "koulutus oli hyödyllinen" ja "koulutus tarjosi uutta tietoa" asteikolla 1) täysin eri mieltä, 2) jokseenkin eri mieltä, 3) jokseenkin samaa mieltä ja 4) täysin samaa mieltä. Vastanneiden näkökulmasta koulutuksen koettiin olleen hyödyllinen ja sen tarjonneen uutta tietoa.

Kuva 2 Arvio koulutuksen hyödyllisyydestä ja sen tarjoamasta uudesta tiedosta

Koulutuksessa erityisen hyväksi koettiin asioiden selkeä ja selkokielineen sekä kattava esittäminen. Vastauksissa tuotiin myös esiin ylipäättään hyväksi tietoisuuden lisääminen kansainvälisen pelastustoiminnan erityisresursseista ja niiden hyödyntämiseen kansallisella tasolla pyrkiminen. Myös kouluttajat saivat kiitosta. Ryhmätyö, jossa pohdittiin resurssien käyttöä, nähtiin myös toimivaksi - lukuun ottamatta Kuopion etäosallistujia. Parantamisen varaa olisi ollut vielä hankkeen tarkoituksen ja nykytilanteen kirkastamisessa, johon pyrittiinkin jälkimmäisissä koulutuksissa pureutumaan tarkemmin.

Vapaassa palautteessa pohdittiin vielä resurssien hyödyntämistä mm. pienemmiksi osiksi palastelemalla, ja nostettiin edelleen esiin se, että kustannusten selvittäminen kotimaan toiminnassa käyttämiselle on ehdottaman tärkeää, jotta resursseja uskallettaisiin myös käyttää.

Palautekyselyyn vastanneet antoivat koulutuksille asteikolla 1 (heikko - 5 (erinomainen) arvosanaksi 4,04.